

— czerwiec 2019 —

— raport z badania —

Student pracuje w Krakowie

Spis treści

CZĘŚĆ I

Do Krakowa po studia i pracę **3**

Moda na etaty	5
Start w startupie	5
Dorywczo i elastycznie	5
Nietanie mieszkanie	6
Co na to studenci?	6

CZĘŚĆ II

Wnioski z ankiety **7**

SEKCJA I. Pracowici studenci w Krakowie	9
SEKCJA II. Zarobki i godziny	13
SEKCJA III. Gdzie do pracy na studiach?	15
SEKCJA IV. Problemy i zagrożenia	18
SEKCJA V. Podsumowanie	22

CZĘŚĆ III

Student i pracodawca – co mówi prawo? **23**

Kim jest student?	24
Formy zatrudnienia	24
Planowane zmiany	26
Dla studenta	26
Dla pracodawcy	29

CZĘŚĆ IV

Studencie – przygotuj się! **31**

Po pierwsze: atrakcyjne CV	32
Rozmowy rekrutacyjne	34
Jak i gdzie szukać?	35
Warto wiedzieć – dodatkowe informacje	36

Część I

Do Krakowa po studia i pracę

Kraków to drugi po Warszawie największy ośrodek studencki w naszym kraju. Ma bogatą ofertę edukacyjną, dynamiczny rynek pracy z niskim wskaźnikiem bezrobocia, bogate życie kulturalne i jeszcze bogatsze – rozrywkowe.

W roku akademickim 2017/2018 **naukę na krakowskich uczelniach pobierało 143,6 tys. osób** – tak wynika z danych Urzędu Statystycznego w Krakowie (raport: *Szkoły wyższe w województwie małopolskim w roku akademickim 2017/2018*). Dla porównania, liczba studentów w Warszawie wynosi ok. 240 tys. przy ponad dwukrotnie większej liczbie ludności!

Dawna stolica Polski jest jedną z najchętniej wybieranych destynacji przez osoby rozpoczynające studia. Nic dziwnego: działają tutaj 23 uczelnie (w tym 10 publicznych), które mają w swojej ofercie ponad 300 kierunków studiów, a absolwenci szkół wyższych bez trudu znajdują zatrudnienie. Wielu z nich swoje pierwsze kroki na rynku pracy stawia jeszcze podczas nauki. Dodatkowym magnesem przyciągającym na studia w Krakowie jest reputacja miasta jako tego, w którym trudno się nudzić.

Czy łatwo w nim o opłacalną pracę dla studenta? Jakie są pierwsze zawodowe doświadczenia młodych na lokalnym rynku pracy? W raporcie, który mają Państwo przed sobą, omawiamy możliwości młodych, przedstawiamy problematyczne kwestie i dostarczamy praktycznych wskazówek na temat zarabiania podczas studiów.

Zapraszamy do lektury!

Redakcja Aplikuj.pl

Moda na etaty

Niewątpliwie w Krakowie nie brakuje okazji do rozrywki. Dla studentów najważniejsze są jednak perspektywy na przyszłość. Według ogólnopolskiego raportu *Student w pracy 2019*, opracowanego na zlecenie Polskiej Rady Biznesu, **aktywność zarobkową deklaruje aż 82% studentów**. Odsetek robi wrażenie, tym bardziej, że aż 75% ankietowanych studiuje w trybie dziennym. W Krakowie ze znalezieniem pracy na szczęście nie ma problemu – **wskaźnik bezrobocia wynosi raptem 2,4%** (według danych Urzędu Statystycznego za marzec 2019 r.).

Stolica Małopolski pod względem zatrudnienia znana jest m.in. jako centrum outsourcingowe. W 2018 r. awansowała ona w światowym rankingu najlepszych lokalizacji dla centrów usług biznesowych Tholons na szóste miejsce. Szacuje się, że już ponad 70% mieszkańców w Krakowie pracuje w tym sektorze, a codziennie przybywa kolejnych etatów. Korporacje coraz chętniej przyjmują ludzi młodych – tuż po studiach lub w ich trakcie. Często głównym kryterium zatrudnienia jest znajomość języków obcych. Zwłaszcza zaawansowana znajomość mniej popularnych języków może być przepustką do dobrze płatnej pracy.

Start w startupie

Kraków to również jedno z głównych centrów startupowych w Polsce. Każdego roku odbywa się tu kilkaset wydarzeń o tematyce startupowo-technologicznej. Dla młodych to okazje do „zahaczenia się” w branży technologicznej, ale nie tylko. Startupy najczęściej poszukują m.in. **grafików, twórców treści, UX-owców czy specjalistów ds. obsługi klienta**. Zazwyczaj wymagane jest doświadczenie. Karierę zawodową można jednak rozpocząć od praktyk lub stażu.

Dorywczo i elastycznie

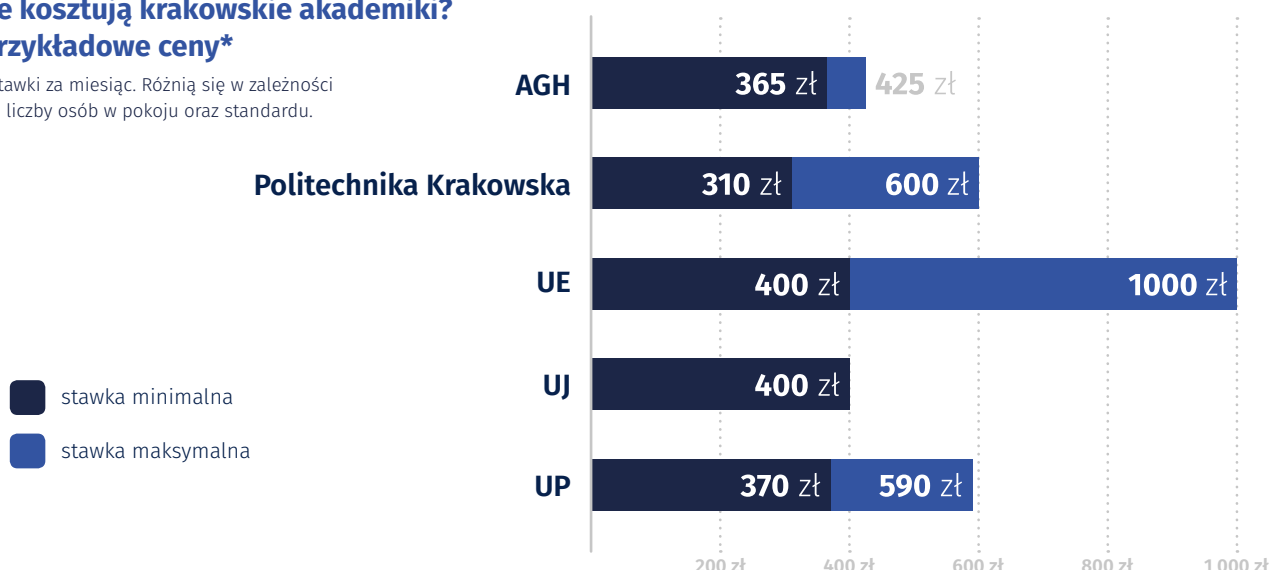
Nie każdy jednak może i chce zrobić pierwsze kroki w startupie. W Krakowie łatwo o pracę dorywczą; duże możliwości w tym zakresie oferuje świetnie rozwinięta gastronomia. W restauracjach, kawiarniach i barach szybkiej obsługi chętnie zatrudnia się studentów, którzy mogą w nich dorożyć w godzinach popołudniowych i wieczornych, czyli w okresie natężonego ruchu. Elastyczne godziny zatrudnienia oferuje również handel. W dobie Internetu studenci mają też możliwość zarabiania z domu.

Nietanie mieszkanie

Życie w Krakowie jest znacznie droższe niż w mniejszych miastach. Przytłaczające są przede wszystkim ceny najmu mieszkań. Według danych portalu Otodom.pl za styczeń 2019 r., **przeciętny miesięczny czynsz za lokal o powierzchni do 38 m² w stolicy Małopolski wynosi 1672 zł**. Drożej jest tylko w Warszawie (2156 zł) i – nieznacznie – we Wrocławiu (1684 zł). W praktyce ceny różnią się w zależności od lokalizacji i standardu. Studenci najczęściej decydują się na wynajem miejsca w pokoju, za które trzeba zapłacić kilkaset złotych. Samodzielny pokój we współdzielonym mieszkaniu to wydatek **między 500 a 1 tys. zł**. Tańszą alternatywą są akademiki. Przykładowo: w domu studenckim UJ miejsce kosztuje 400 zł za miesiąc, AGH różnicuje stawki w zależności od standardu. Podstawowy został wyceniony na 365 zł, komfortowy – na 425 zł.

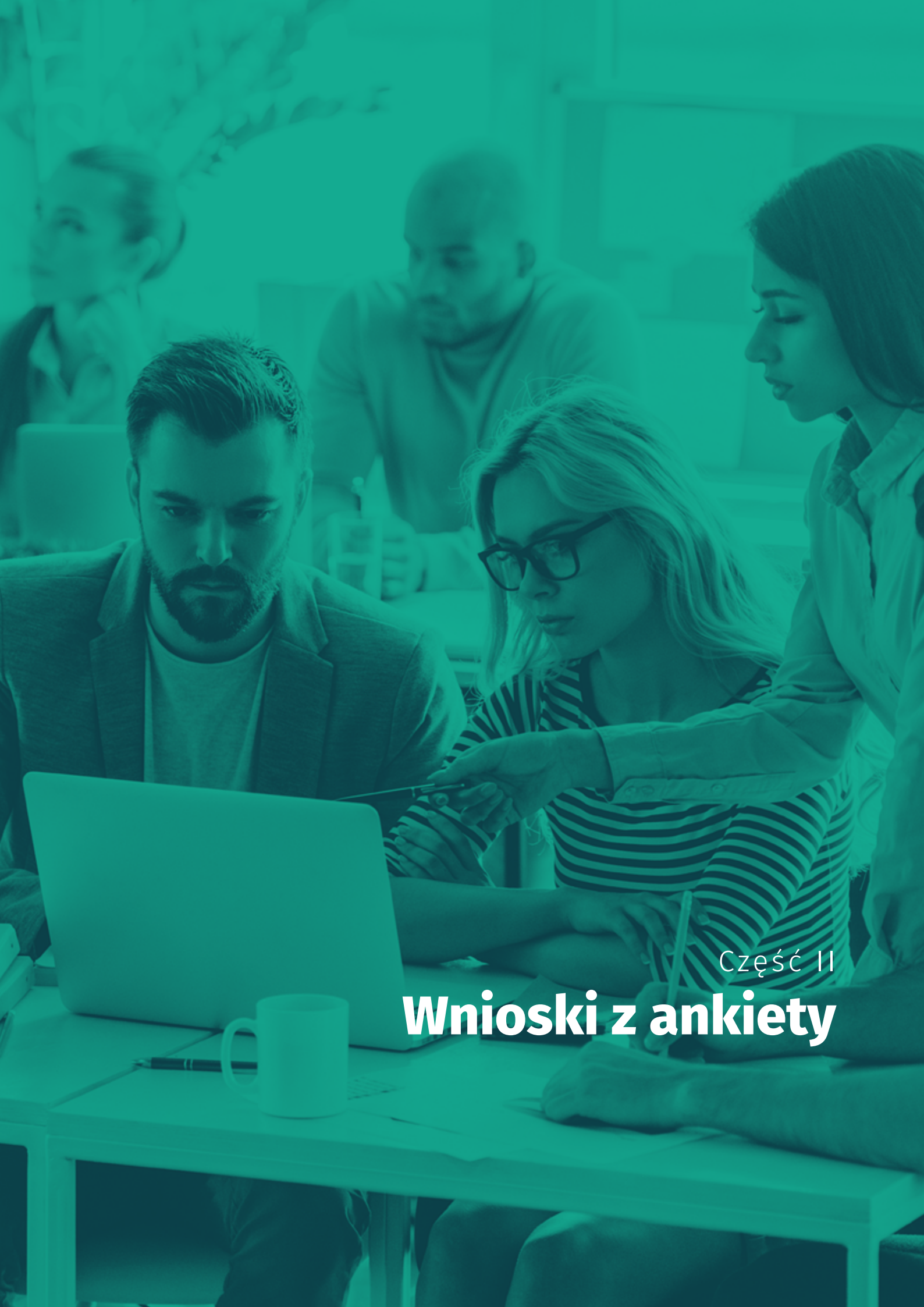
Ile kosztują krakowskie akademiki? Przykładowe ceny*

*Stawki za miesiąc. Różnią się w zależności od liczby osób w pokoju oraz standardu.

Co na to studenci?

Do cen wynajmu pokoju lub mieszkania dochodzą oczywiście inne koszty utrzymania i mniej regularne wydatki. Trudno też w takim mieście nie skorzystać z rozmaitych atrakcji, nie uczestniczyć w ciekawych wydarzeniach, co przecież często wiąże się z pewnymi opłatami. Nie dziwi więc fakt, że wielu krakowskich studentów decyduje się na podjęcie pracy – czy to z konieczności, czy z chęci zwiększenia funduszy na życie kulturalne i rozrywkowe. Jak im to wychodzi i na jakie warunki zatrudnienia mogą liczyć? W dalszej części raportu próbujemy odpowiedzieć na to pytanie na podstawie przeprowadzonej przez nas ankiety.

Część II

Wnioski z ankiety

Zgodnie z danymi GUS każdego roku dyplom ukończenia szkoły wyższej w Polsce otrzymuje około 400 tysięcy absolwentów. To moment, kiedy część z nich dopiero zaczyna swoją ścieżkę kariery zawodowej. Wielu natomiast już w czasie studiów decyduje się zdobyć doświadczenie zawodowe bądź podejmuje pracę w celach zarobkowych. Postanowiliśmy sprawdzić, jak rysuje się obraz studentów na lokalnym rynku pracy.

Najciekawsze wnioski z przeprowadzonego przez nas badania kwestionariuszowego przedstawiamy w czterech sekcjach tematycznych:

- Pracowici studenci w Krakowie
- Zarobki i godziny
- Gdzie do pracy na studiach?
- Problemy i zagrożenia

Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą CEVI za pomocą ankiety online. Ankieta miała charakter jednorazowy, a zbieranie opinii trwało od 5 kwietnia do 15 maja 2019 roku. Uczestnicy udzielali odpowiedzi na pytania jednorazowego i wielokrotnego wyboru.

Kwestionariusz skierowany był do studentów i absolwentów uczelni krakowskich, którzy podczas studiów podejmowali lub podejmują pracę zarobkową. Z tej grupy uzyskano 426 prawidłowo wypełnionych kwestionariuszy. Spośród respondentów 312 stanowiły kobiety, a 114 mężczyźni.

SEKCJA I. Pracowici studenci w Krakowie

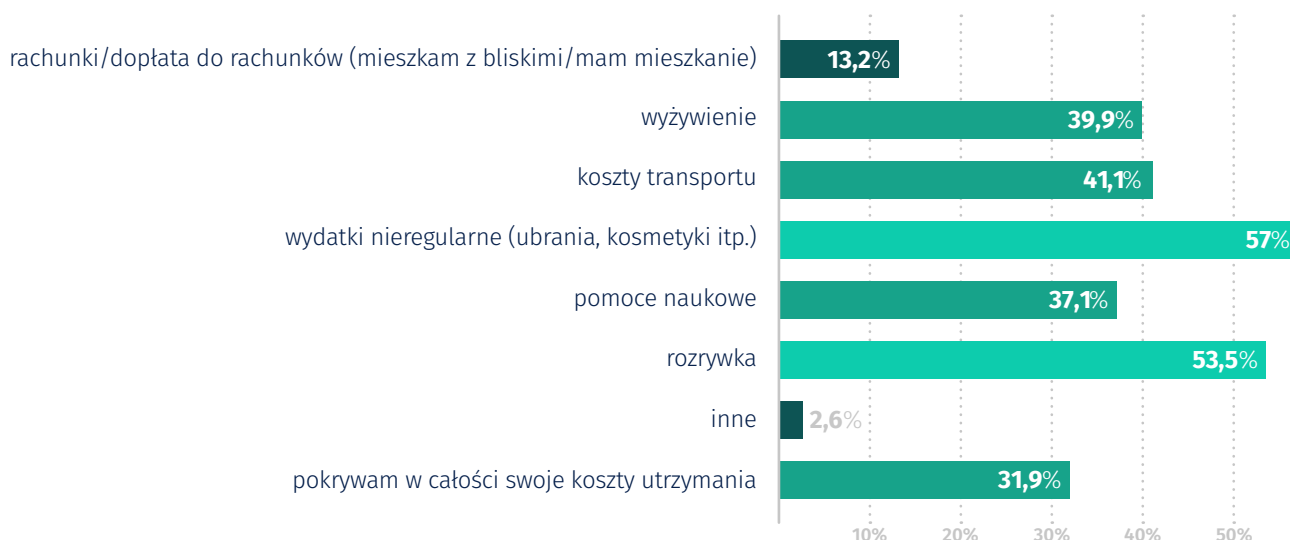
Łączenie pracy ze studiami nie jest łatwe, zwłaszcza, jeśli zajęcia odbywają się o różnych porach dnia, a pracodawca wymaga dyspozycyjności nie tylko w weekendy. Spośród respondentów ankiety Aplikuj.pl 82,3% zadeklarowało realizację toku nauki w trybie stacjonarnym, a pozostałych 17,6% studia niestacjonarne. Uczestnicy podzielili się informacjami o pierwszych poszukiwaniach i przyczynach podjęcia pracy.

Praca to konieczność – dla kogo?

Większość (66,7%) pracujących studentów to osoby, które przyjechały do Krakowa na studia z miejscowości oddalonych o ponad 30 km. Młodzi chętnie decydują się na podjęcie nauki na renomowanych uczelniach wyższych dużych miast – upatrują w nich szanse pobierania wiedzy na wysokim poziomie, a często też mają nadzieję na rozpoczęcie tam swojej ścieżki zawodowej.

Niekiedy studenci podejmujący pracę zarobkową są do tego zmuszeni z uwagi na sytuację materialną. Według naszego badania **zdecydowana większość ankietowanych częściowo lub całkowicie pokrywa swoje koszty utrzymania**. 41,1% ponosi koszty transportu i wyżywienia, ponad połowa zadeklarowała też, że pokrywa koszty na wydatki nieregularne i rozrywkę, natomiast **31,9% utrzymuje się w pełni samodzielnie**. Młodzi Polacy wykazują się aktywnością, determinacją i przedsiębiorczością, chętnie więc godzą swoje obowiązki uczelniane z zawodowymi.

Które koszty utrzymania pokrywasz/pokrywałeś samodzielnie podczas studiów?

Praca a rok studiów

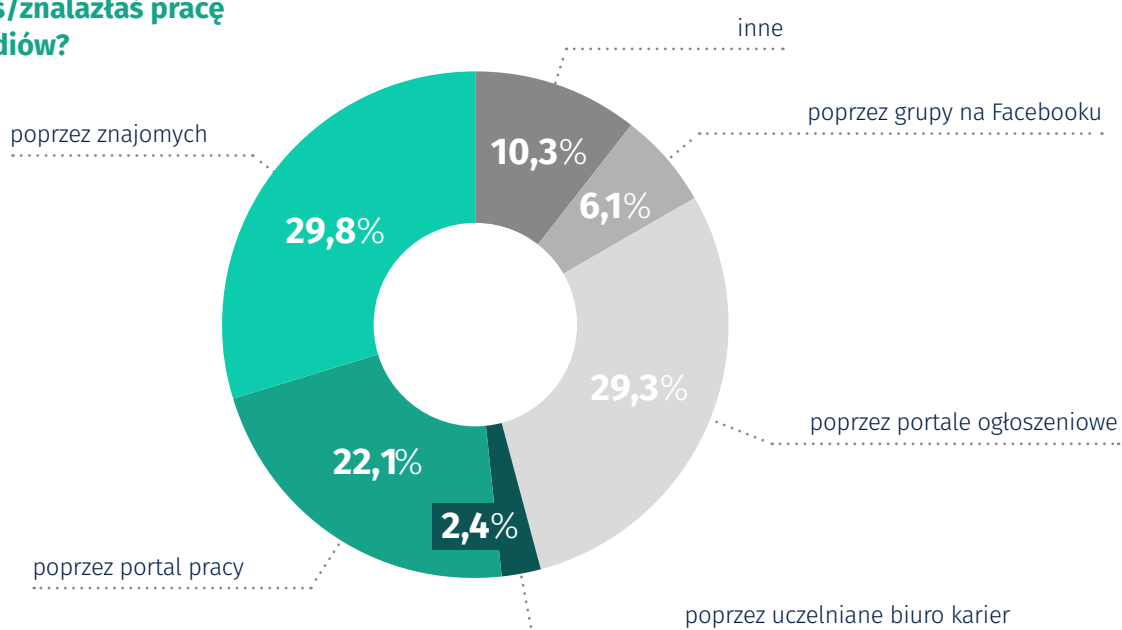
Studenci stanowią dziś sporą siłę roboczą. Wystarczy nadmienić, że **w ciągu dekady między 1990 a 2010 rokiem powstało ponad 40 uczelni państwowych i setki prywatnych**. To oznacza ogromny wzrost liczby studentów, również tych pracujących. Coraz częściej podejmują oni zatrudnienie już na początku kształcenia wyższego, choć z oczywistych względów na więcej godzin pracy mogą sobie pozwolić zwykle dopiero na czwartym i piątym roku.

Jak wynika z naszego badania, na pierwszych 3 latach studenci wybierają krótszy wymiar czasu pracy, zarabiają średnio poniżej 1000 zł miesięcznie. Dla połowy badanych zarobki te służą wówczas do pokrycia wydatków nieregularnych bądź tych przeznaczanych na rozrywkę. Na przełomie 3 i 4 roku studiów studenci bardziej się usamodzielniają, pracują na pół etatu lub więcej, a ponadto pokrywają już większość kosztów własnego utrzymania.

Jak studenci szukają pracy?

Studenci najczęściej znajdują pracę przez portale internetowe – zarówno te z ofertami pracy jak i ogłoszeniowe (51,4%). Trudno się temu dziwić. Dziś pracodawcy mogą zamieszczać swoje szczegółowe oferty na odpowiednich stronach, gdzie docierają do szerokiego grona odbiorców. Poszukujący zatrudnienia mogą natomiast łatwo i szybko aplikować przez Internet.

Jak znalazłeś/znalazłaś pracę podczas studiów?

Innym popularnym wśród studentów źródłem informacji o wolnych wakatach są ...ich znajomi. **29,8% osób deklaruje, że o ofercie pracy usłyszało od koleżanki lub kolegi.** Zarekomendowani pracodawcy budzą zaufanie, a student wie, czego może się spodziewać po pracy w danej firmie. To pokazuje, jak istotna współcześnie jest opinia firmy nie tylko w sieci, ale i poza nią. Rozwijanie polityki employer branding przynosi korzyści w rekrutacji i dobrze wpisuje się w cenioną dziś ideę odpowiedzialnego, zrównoważonego biznesu.

Potencjał biur karier

Większość uczelni prowadzi swoje biura karier, niemniej znaczna część ankietowanych studentów (31%) nie jest w stanie stwierdzić, czy na jego uczelni takie istnieje. A szkoda – biura karier dostarczają informacji o rynku pracy, gromadzą oferty pracy i praktyk, prowadzą doradztwo zawodowe, a także organizują różnego rodzaju konferencje, seminaria i targi. Ich działalność może więc w dużej mierze pomóc studentom w odnalezieniu się na rynku pracy. **87,1% wszystkich ankietowanych nigdy nie skorzystało z pomocy biura karier** podczas szukania pracy. Wielu prawdopodobnie nie zdaje sobie sprawy z form wsparcia, jakie można uzyskać. Możliwości są różne w zależności od uczelni, dlatego warto śledzić działania takich biur i korzystać z proponowanych przez nie rozwiązań.

KOMENTARZ EKSPERTA

Ada Szostak – Akademickie Centrum Kariery
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Jakie przykładowe działania wspierające studentów i absolwentów podejmuje Państwa jednostka?

Dynamicznie zmieniający się rynek pracy stawia przed kandydatami nowe wyzwania. Jako Akademickie Centrum Kariery Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, przybliżamy je kandydatom zarówno z perspektywy lokalnej jak i globalnej. Skutecznie łączymy pracodawców i kandydatów, zachęcając kolejne polskie i międzynarodowe firmy do publikowania ofert pracy, praktyk i staży, a studentów do aplikowania w naszym serwisie. Zależy nam, by studenci byli blisko pracodawców, znali ich ofertę i dzięki temu podejmowali świadome wybory.

Dwa razy w roku organizujemy Targi Pracy UEK, podczas których kandydaci nie tylko spotykają się z polskimi i europejskimi pracodawcami przy stoiskach, ale także konsultują dokumenty aplikacyjne,

biorą udział w rozmowach kwalifikacyjnych i uczestniczą w warsztatach. Szkolenia są ważnym elementem naszej działalności – prowadzone przez ekspertów z różnych branż w ramach Akademii Rozwoju przez cały rok akademicki, wprowadzają przyszłych pracowników w specyfikę konkretnych stanowisk. Od wielu lat zachęcamy młodych ludzi do zdobywania doświadczenia za granicą dzięki programowi praktyk Erasmus+. Za naszym pośrednictwem niemal każdy student i absolwent UEK może wyjechać na dofinansowaną praktykę do dowolnego kraju programu, by zdobywać doświadczenie w interesującej go dziedzinie.

KOMENTARZ EKSPERTA

Tomasz Niemirowski – Biuro Karier Akademii
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie

Jakie przykładowe działania wspierające studentów i absolwentów podejmuje Państwa jednostka?

Pracuję w Biurze Karier Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego od września 2018. Systematycznie zamieszczam na stronie Biura oferty staży, praktyk i zatrudnienia oraz informacje o targach pracy i podobnych wydarzeniach. Przeprowadziłem również dla studentów kurs kształtowania kompetencji miękkich pod nazwą: „Kierowanie własnym rozwojem: osobistym i zawodowym”, obejmujący tematy:

- ▶ Wstęp. Wolność jako cel rozwoju człowieka. Kształtowanie postawy proaktywnej.
- ▶ Mój obraz siebie i mojej wartości. Poznanie siebie i akceptacja siebie. Ja na tle innych.
- ▶ Mój obraz świata. Akceptacja rzeczywistości. Moja misja (moje miejsce, zadanie) w świecie.
- ▶ Asertywność. Sztuka wyrażania siebie. Problem konformizmu i rezygnacji z rozwoju.
- ▶ Zasady komunikacji z innymi. Słuchanie empatyczne. Pierwszeństwo rozumienia nad byciem zrozumianym.
- ▶ Rozwiązywanie konfliktów i umiejętność negocjacji. Zasada: wygrany – wygrany.
- ▶ Upominanie i przyjmowanie upomnień.
- ▶ Zasady organizacji czasu. Umiejętność wyboru tego, co najważniejsze.
- ▶ Kształtowanie odporności na stres. Przygotowanie do reakcji na trudne sytuacje.
- ▶ Rozwiązywanie problemów. Rozwijanie postawy twórczej.
- ▶ Zasady sprawowania władzy i podlegania jej.
- ▶ Motywacja.

SEKCJA II. Zarobki i godziny

Studenci, którzy decydują się podjąć zatrudnienie w okresie nauki, mają do dyspozycji wiele możliwości pracy dorywczej i stałej, często w niepełnym wymiarze godzin. Jakie zarobki osiągają i czy są one satysfakcjonujące?

Godziny pracy studenta

Studenci pracują najczęściej od 20 do 30 godzin tygodniowo (42,7%). Większość z ankietowanych uczęszcza na studia dzienne, więc nie ma możliwości zatrudnić się na pełny etat, a znalezienie czasu na zajęcia, wykłady, naukę, hobby, a dodatkowo pracę i tak nie jest łatwe.

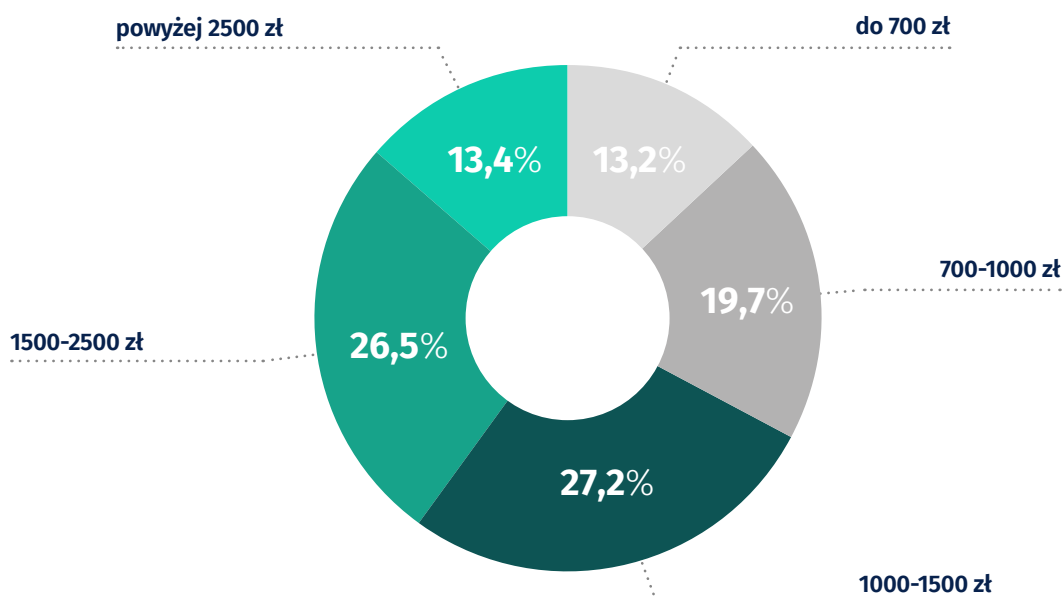
W biurach najczęściej obowiązują sztywne ramy czasu, z kolei w gastronomii najłatwiej o pracę w godzinach popołudniowych i nocnych. Pracodawcy zdają sobie sprawę z potrzeb studentów i bardzo często oferują im elastyczny grafik. Odkąd wprowadzono zakaz handlu w niedziele, rzadziej zatrudnia się pracowników tylko na weekendy; tym bardziej mile widziani są studenci, którzy mogą dorobić także w tygodniu.

Kto dobrze zarobi?

Pensje dla studentów są zróżnicowane i uzależnione od wielu czynników. Z pełnej grupy badanych **47% osób zadeklarowało dochody między 700 a 1500 zł**, przy czym 80,3% z nich pracuje od kilku do 30 godzin tygodniowo.

Na najlepsze warunki finansowe podczas studiów mogą liczyć przedstawiciele zawodów deficytowych, m.in. **studenci informatyki, medycyny i prawa**. 22,3% spośród przedstawicieli tych trzech kierunków zadeklarowało, że zarabia powyżej 2500 tys. zł, a ponad połowa (56,2%) w widełkach 1000-2500 zł. Biorąc pod uwagę, że kwoty te odnoszą się w dużej mierze do pracy w niepełnym wymiarze godzin, są to już całkiem atrakcyjne stawki. Zapotrzebowanie na specjalistów niektórych branż sprawia, że nawet przed zdobyciem dyplomu studenci tych kierunków, zwłaszcza na ostatnich latach, mają duże szanse znaleźć dobrze płatną, związaną ze ścieżką kształcenia pracę.

W jakim przedziale mieszczą/mieściły się Twoje miesięczne dochody z pracy podczas studiów?

Studenci chcą wyższych stawek

Aż 42% studentów z doświadczeniem w pracy uznało, że oferowane im zarobki są zbyt niskie. Według Kodeksu pracy **minimalna stawka godzinowa w 2019 roku wynosi 14,70 zł brutto** – zarówno w przypadku umów o pracę, jak i umów cywilnoprawnych.

Postanowiliśmy więc sprawdzić, jak kształtują się średnie stawki godzinowe dla studentów w Krakowie. Okazuje się, że te są tylko o złotówkę z groszami wyższe niż ustawowa stawka minimalna – wynoszą około **16,10 zł brutto**. W niektórych miejscach pracy, jak np. w obsłudze kelnerskiej, pracownicy mogą liczyć na dodatek w postaci napiwków, a w większych firmach na benefity poza-płacowe, np. karnety na siłownię, bilety do kina czy posiłki pracownicze.

Zarobki studentów są stosunkowo niskie, jeśli weźmiemy pod uwagę, że warunki pracy często są mało komfortowe, a zakres obowiązków szeroki.

SEKCJA III. **Gdzie do pracy na studiach?**

Pracy w Krakowie nie brakuje, a studia to czas, kiedy warto popробować doświadczeń w różnych branżach, zwłaszcza, gdy młoda osoba nie jest pewna co do swojego kierunku kształcenia. Zapytaliśmy ankietowanych, jakie prace podejmowali, a jakich nie chcą podejmować i sprawdziliśmy, jakie były powiązania ich stanowisk ze studiami.

Kierunki kształcenia a praca dorywcza

Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że studenci kierunków informatycznych, ekonomicznych, prawnych i medycznych wyrażają większą niechęć do podejmowania typowych prac dorywczych, a częściej odbywają staże i praktyki w placówkach bezpośrednio związanych ze specjalizacją. Gdy jednak pracują w charakterze tymczasowym, wybierają stanowiska na recepcji lub biurowe.

Jeśli chodzi o studentów kierunków humanistycznych, najczęściej pracują w **usługach, gastronomii lub udzielają korepetycji**. Choć w Polsce obserwuje się od lat malejącą stopę bezrobocia, a także zwiększenie się puli zawodów deficytowych, **humaniści wciąż są grupą, która miewa trudności na rynku pracy**. Przyglądając się Barometrowi Zawodów, dostrzeżemy nadwyżki w takich zawodach, jak nauczyciele, filolodzy, pedagodzy, filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy czy pracownicy administracji.

KOMENTARZ EKSPERTA

Aneta Gradzik – Koordynator ds. Rekrutacji w Holding1

Na jakich stanowiskach zatrudniają Państwo studentów i jak oceniają Państwo efekty?

W Holding1 znajdują zatrudnienie zarówno uczniowie, studenci, czy świeżo upieczeni absolwenci, a także osoby wysoce wykwalifikowane z bogatym doświadczeniem zawodowym. Rozumiemy potrzeby studentów i to, że ich dyspozycyjność jest często ograniczona ze względu na tryb studiów, oferujemy więc przede wszystkim elastyczność w zatrudnieniu.

Studenci zwykle podejmują pracę na stanowiskach związanych z obsługą klienta w naszych autoryzowanych salonach czy serwisach samochodowych Grupy PGD, ale także pracują w charakterze Mobil-

nych Doradców w naszej ogólnopolskiej wypożyczalni samochodów Express Car Rental, czy też w sieci carsharingowej Traficar (samochody na minuty), gdzie zajmują się techniczną obsługą naszej floty. Takie stanowiska rekomendujemy osobom, które przede wszystkim posiadają prawo jazdy kat. B. Studentom, którzy preferują pracę stacjonarną proponujemy zatrudnienie w naszej centrali w Krakowie, np. w dziale telefonicznego wsparcia klienta, księgowości, administracji, IT, czy HR.

Cenimy zaangażowanie i oferujemy realne możliwości rozwoju zawodowego, dlatego cieszy nas rotacja pracowników wewnątrz naszych struktur. Wielu spośród naszych specjalistów, a nawet managerów rozpoczęło pracę w strukturach Holdingu¹ także w okresie studiów. Doceniamy, rozwijamy i awansujemy nasz zespół. Każdego roku otwieramy się na nowych studentów w ośrodkach akademickich w całej Polsce, co jest częścią ważnej dla nas idei #PozytywnieZaangażowani.

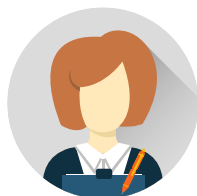
Najpopularniejsze prace dla studenta

Spośród prac dorywczych, których respondenci podejmowali się często i chętniej do nich wracali, najwięcej osób wskazało stanowiska: ekspedient (36,6%), barman lub kelner (25,6%), korepetytor (19,5%) i pracownik fizyczny, np. magazynier, pakowacz, merchandiser. Praca w punktach gastronomicznych nie jest najlżejsza, ale popularna – oprócz tego, że w Krakowie dość łatwo ją znaleźć, wiąże się często z dodatkowymi zarobkami w postaci napiwków. Z kolei oferty pracy fizycznej często są atrakcyjne ze względu na godziny. Pracodawcy zatrudniający do magazynu, przy inwentaryzacjach czy wykładaniu towaru zwykle dają wybór pracy w nocy lub w godzinach, które nie kolidują z zajęciami na uczelni.

Praca dorywcza: najpopularniejsze stanowiska

ekspedient

barman/kelner

korepetytor

obsługa klienta
(kultura i rozrywka)

pracownik fizyczny

Najgorsze stanowiska. Gdzie studenci nie chcą pracować?

Istnieje też pula stanowisk, które nie cieszą się uznaniem wśród większości młodych. Nasi ankietowani wskazywali tu najczęściej: konsultant call center, fundraiser i promotor. Co najmniej połowa ankietowanych nie pracowała na tych stanowiskach, a ponad 30% zadeklarowało wyraźną niechęć do tego sposobu zarobku. Nic dziwnego – to stanowiska wiążące się z koniecznością ciągłego, aktywnego zachęcania obcych osób do zakupu produktu, udzielenia wsparcia lub skorzystania z usługi. Niełatwe zadanie dla podejmujących pierwszą pracę, w dodatku często wykonywane w niekomfortowych warunkach.

Praca dorywcza: najmniej popularne stanowiska

konsultant
call center

fundraiser

promotor

hostessa

kurier

Studenckie oczekiwania a realia

Pierwsza praca nie zawsze spełnia oczekiwania, jakie mają osoby rozpoczynające swoją karierę na rynku pracy. Wśród naszych ankietowanych, **aż 42,5% osób miało lepsze wyobrażenia na temat swojej pierwszej aktywności zawodowej**. Przyczyn może być wiele, a z pewnością do nich można zaliczyć wskazane przez krakowskich studentów zbyt niskie stawki za pracę (42%), wygórowane oczekiwania pracodawców (56,8%), brak możliwości rozwoju i opcję podjęcia wyłącznie pracy dorywczej (30,8%) czy zdarzające się jeszcze w niektórych przedsiębiorstwach naruszenia praw pracownika.

SEKCJA IV. Problemy i zagrożenia

Przyjmowanie studentów do pracy często wiąże się z korzyściami dla obu stron. Przedsiębiorcy mają wybór wśród wielu chętnych, często ambitnych kandydatów, a młody pracownik może zdobyć cenne doświadczenie zawodowe i poznawać branżę od podszewki. Nie brakuje jednak związanych z tym trudności i problematycznych kwestii.

Podejrzana „praca przez Internet”

Rozwój nowych technologii sprawił, że pojawiły nowe się możliwości dorywczej pracy zdalnej. Przy odpowiednich umiejętnościach można próbować pracy jako freelancer – np. copywriter, tłumacz, korektor czy grafik komputerowy. W social mediach i nie tylko pojawiają się też regularnie oferty pracy przez Internet; przy promowaniu produktów online, wprowadzaniu danych, wypełnianiu ankiet itp. Tego typu propozycje często oferowane są pod hasłem atrakcyjnej „pracy przez Internet” i chociaż zwykle znajduje się w nich obietnica szybkiego i wygodnego zarobku, wśród ankietowanych **zaledwie 13,1% zadeklarowało podjęcie próby takiej pracy**. Zdecydowana większość badanych nawet nie odpowiada na tego rodzaju ogłoszenia – głównie ze względu na ich niewzbudzające zaufania, lakoniczne treści (53,5%), lub stwierdzaną na podstawie dokładniejszych opisów nieopłacalność (33,3%).

Przykładowe oferty pracy przez Internet z portalu Facebook

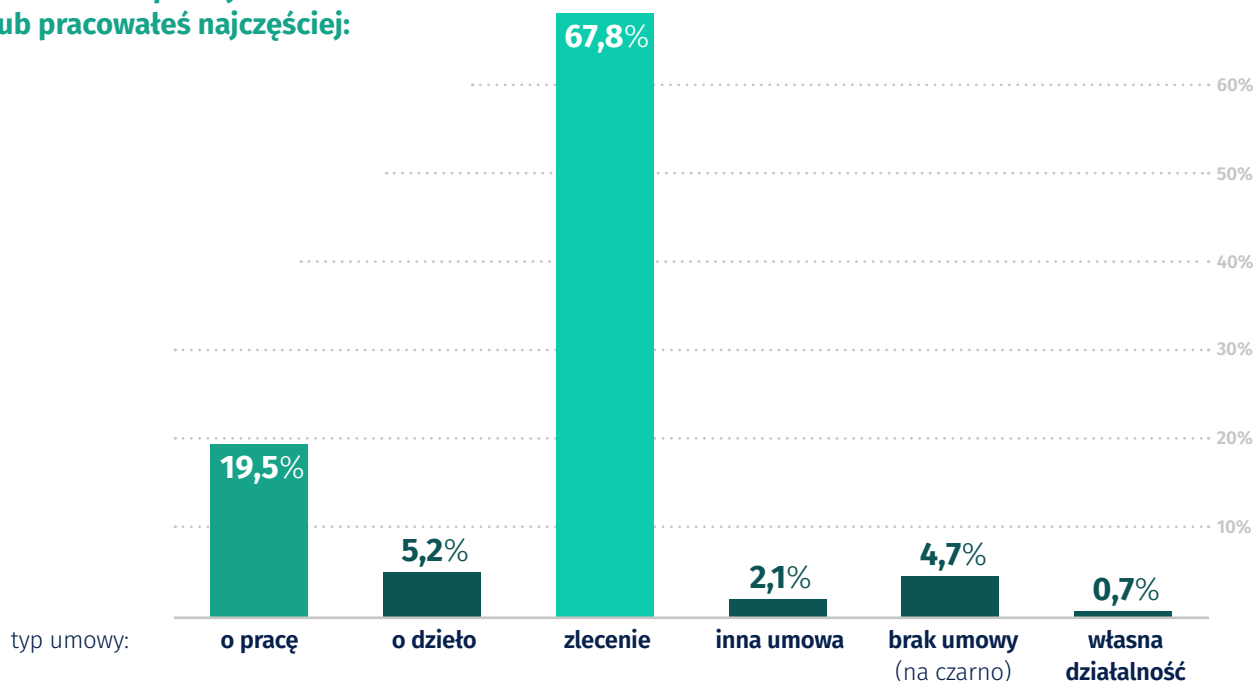

Śmieciówki wciąż popularne

Najbardziej pożądanym i korzystnym dla pracownika rodzajem zatrudnienia jest umowa o pracę – na czas określony lub nieokreślony. Spośród badanych studentów zaledwie 19,5% otrzymało w pracy podczas studiów tego typu umowę. **Zdecydowana większość – aż 67,8% – była zatrudniona na umowę zlecenie**, a kilkanaście osób na umowę o dzieło (5,2%).

Młodzi rzadko czują się z tego względu pokrzywdzeni; zatrudnienie studenta na podstawie umowy o pracę zwiększa poniesione koszty zarówno przez pracodawcę, jak i pracownika. Zatrudniający zobowiązany jest opłacać składki ZUS, a pracujący student otrzymuje niższą wypłatę netto z uwagi na potrącanie składek. Co więcej, tego typu umowy nie obligują do wiązania się z pracodawcą na dłużej. Wielu studentów skupia się na tymczasowych plusach takiego rozwiązania, nie biorąc pod uwagę faktu, że zatrudnienie na umowie o pracę już na etapie studiów to wkład w przyszłą emeryturę, którego nie mamy w przypadku „śmieciówek”.

Na studiach pracujesz lub pracowałeś najczęściej:

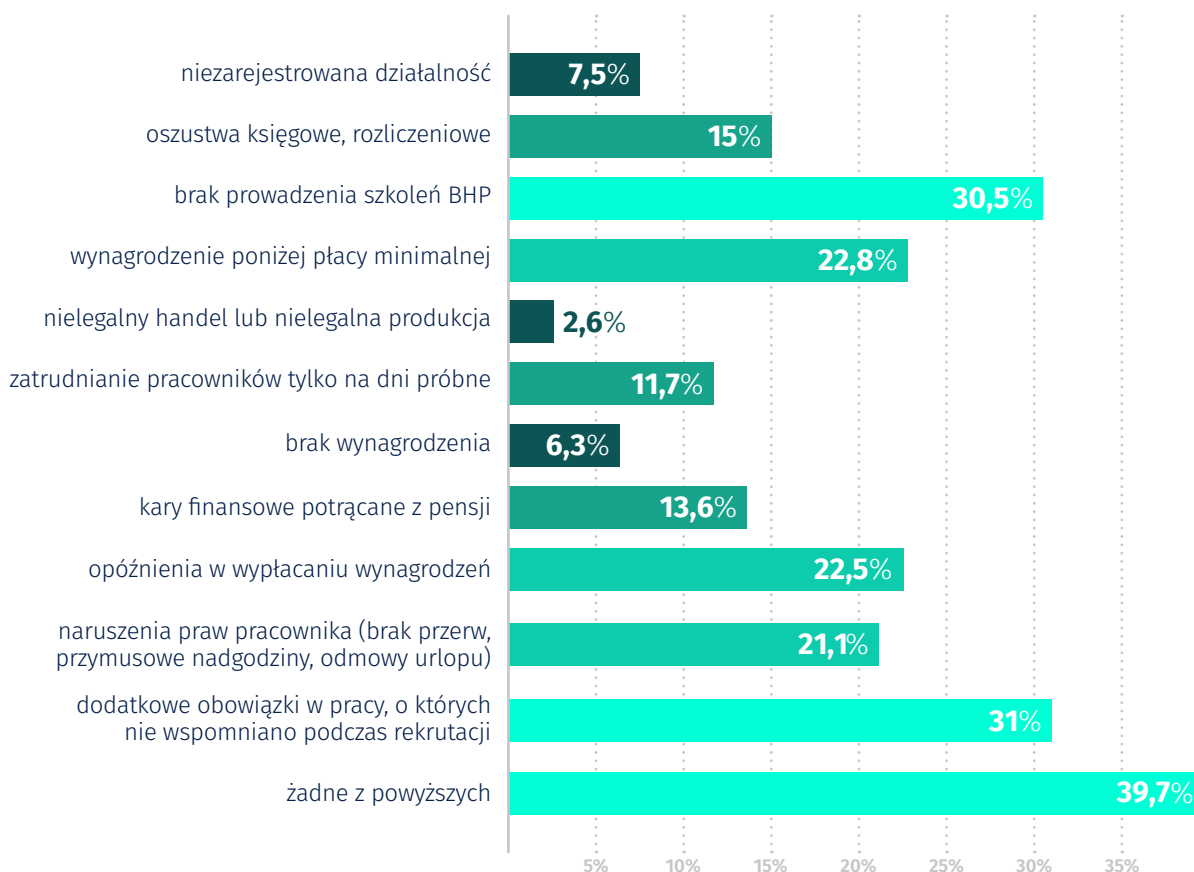

4,7% respondentów wskazało, że pracuje bez jakiejkolwiek umowy. Odsetek ten nie jest zbyt wysoki również ze względu na grupę badanych. Według ogólnopolskich raportów z ostatnich lat problem pracy „na czarno” w większości dotyczy osób z niższym wykształceniem i stanowisk rzadko podejmowanych przez studentów.

Pracodawca (nie)idealny

W ankiecie pytaliśmy również o nieuczciwe praktyki pracodawców, z którymi spotykali się studenci. **39,7% respondentów zadeklarowało, że nie spotkało się z żadnymi z wymienionych**, zatem wynik nie jest najgorszy. Widać jednak, że wciąż zdarzają się nadużycia. Do najczęściej występujących, które wymienili respondenci, zaliczyć można: brak szkoleń BHP (30,5%), dodatkowe obowiązki w pracy, o których nie wspomniano podczas rekrutacji (31%), opóźnienia w wypłacie wynagrodzeń (22,5%), wynagrodzenie poniżej płacy minimalnej (22,8%), naruszanie praw pracownika (21,1%) czy kary finansowe potrącane z pensji (13,6%).

Czy spotkałeś/spotkałaś się z poniższymi nieuczciwymi praktykami pracodawców, pracując w okresie studiów?

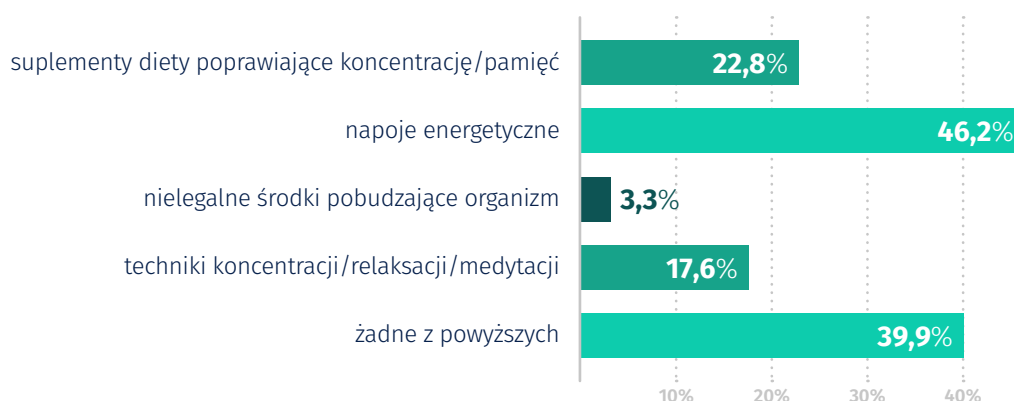

Praca i studia: skąd czerpać energię?

Połączenie studiów z pracą wymaga nie tylko doskonałej organizacji czasu, ale też determinacji i zaangażowania. Dla większość badanych, którzy spędzają w pracy około 20 godzin tygodniowo (62,4%),

niezbędne jest dopasowanie harmonogramu zajęć na uczelni do obowiązków zawodowych, z uwzględnieniem dojazdów, czasu na regenerację, naukę i rozrywkę. Wielu studentów decyduje się zastosować różnego rodzaju środki wspomagające, które pozwolą utrzymać wydajność organizmu na pożądanym poziomie. Wśród ankietowanych aż **69% studentów zadeklarowało, że regularnie sięga po napoje energetyczne lub suplementy diety poprawiające koncentrację lub pamięć**. Tylko 3,3% ankietowanych przyznało się do stosowania nielegalnych środków pobudzających organizm, z kolei 17,6% stawia na naturalne metody w postaci stosowania technik relaksacyjnych, koncentracyjnych czy medytacyjnych.

Czy łącząc pracę ze studiami, zdarzyło Ci się regularnie stosować:

Mit studenta z doświadczeniem

Ponad połowa ankietowanych (56,8%) uważa, że wielu pracodawców wymaga statusu studenta, a zarazem oczekuje wiedzy i doświadczenia długoletniego pracownika. Trudno oczywiście, aby dwudziestokilkuletni student miał już багаж doświadczeń zawodowych. Dobrym rozwiązaniem jest **odbywanie praktyk i stażów**. Te jednak bardzo często są bezpłatne, a ponadto nie oferują możliwości dalszego zatrudnienia, co zniechęca wiele osób. W okresie nauki młodzi najczęściej wybierają bowiem prace dorywcze, które umożliwiają im przede wszystkim zarobek – w gastronomii (20,4%), w handlu (18,1%) czy usługach (16%).

Czy warto więc zatrudniać studenta na bardziej odpowiedzialnych stanowiskach pod kątem długotrwałej współpracy? Pracodawcom zależy na pracownikach, którzy już na starcie mają choć część potrzebnej wiedzy i umiejętności, warto jednak znać zalety dawania im szansy i szkolenia od podstaw.

KOMENTARZ EKSPERTA

Aleksandra Grzybowska – HR Manager, Tagvenue.com

Czy warto zatrudniać studentów? Oczekują Państwo od nich doświadczenia?

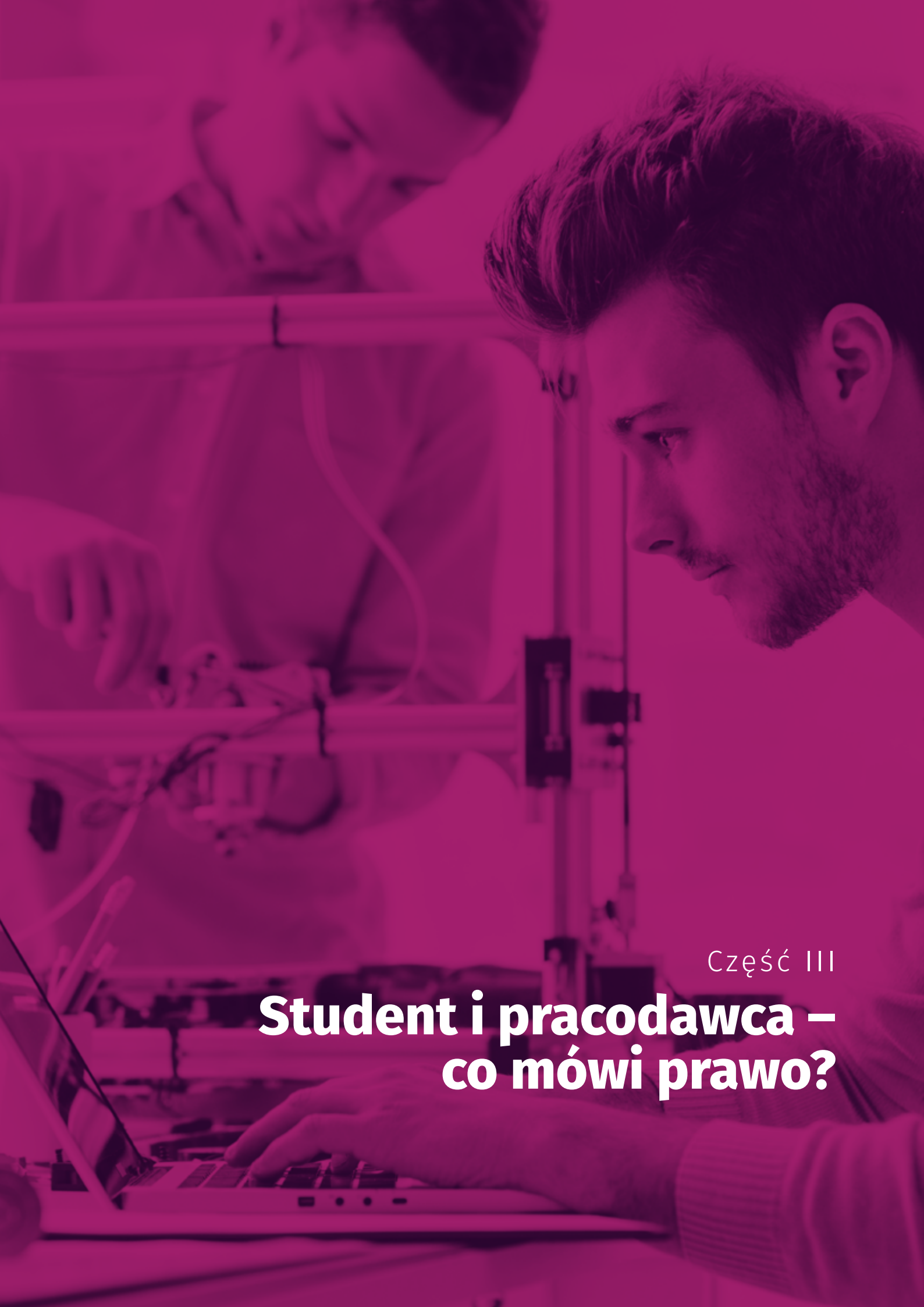
Mądrzy pracodawcy odwracają wspomnianą logikę. Za pracę należy się płaca, a każdemu niezależnie od wieku czy lat doświadczenia, szacunek. W Tagvenue w Krakowie zatrudniamy wielu studentów. Niektórzy pracują z nami przez praktycznie całe studia, z łatwością godząc obowiązki na uczelni i w biurze, często też polecają do pracy koleżanki czy kolegów. Nasze staże są płatne i czasowe, tzn. wraz z ich zakończeniem student wchodzi w rolę specjalisty. Sam staż pozwala zrozumieć zasady naszego biznesu, odnaleźć się w miejscu pracy – otwiera zupełnie inną perspektywę na przyszłość. Zachęcam wszystkich pracodawców do dawania szansy studentom, są naprawdę fenomenalni, pełni pomysłów i zawsze wdzięczni za daną im szansę. Osobiście uważam, że czasy zatrudniania ze względu na lata doświadczenia odchodzą do lamusa. My zatrudniamy na bazie prezentowanych umiejętności i potencjału, bo w start-upie sytuacja biznesowa zmienia się bardzo szybko i to właśnie młode osoby najlepiej odnajdują się w takim środowisku.

Podsumowanie

Pracownik ze statusem studenta jest mile widziany na krakowskim rynku pracy. Zatrudnienie młodej, kreatywnej i ambitnej osoby wymaga doszkolenia jej i przygotowania do pracy w danym zawodzie, ale to w przyszłości owocuje – firma może zyskać lojalnego, kompetentnego i zaznajomionego z polityką firmy pracownika. Niestety, jak pokazuje przeprowadzone badanie, pracodawcy rzadko dają szansę młodym na rozwinięcie skrzydeł i poznanie branży, w której ci się kształcą.

Mimo to, młodzi chętnie decydują się na zdobywanie doświadczenia zawodowego, choć nie są zbyt zadowoleni ze stawek na krakowskim rynku pracy. Aby pozyskać doświadczenie w branży, niezbędne jest realizowanie praktyk, staży i wolontariatów, które umożliwią poznanie zawodu. **Jeśli student chce zarobić – najczęściej musi podjąć pracę niezwiązaną z kierunkiem kształcenia.** Co zrozumiałe, wśród młodych pracowników obserwuje się wysoką rotację; chętnie próbują swoich sił w różnych branżach, chcąc znaleźć najodpowiedniejszy dla siebie i najlepiej dopasowany do toku studiów sposób zarabiania.

Optymistyczne są wnioski co do co nadużyć i nieuczciwych działań pracodawców – spora część studentów nie miała z nimi do czynienia w pracy. To daje nadzieję, że w przyszłości sytuacja będzie wyglądać jeszcze korzystniej, a mit wykorzystywania studentów jako taniej siły roboczej zostanie w pełni obalony.

The image shows a man in the foreground, focused on his laptop. He has dark hair and a beard. In the background, another person is working on a piece of equipment. The entire image is overlaid with a semi-transparent magenta filter. The text is positioned in the lower right area.

Część III

Student i pracodawca – co mówi prawo?

Studenci, którzy z różnych względów podejmują pierwsze prace zarobkowe, nie zawsze wiedzą dokładnie, jakie formalności wiążą się z zatrudnieniem i czego, dla ich własnego dobra, powinni dopilnować. Zdarza się, że pracodawcy błędnie ewidencjonują i rozliczają pracowników. Warto, by studenci znali swoje podstawowe obowiązki i uprawnienia, by uniknąć ewentualnych nadużyć.

Kim jest student?

Jedyna legalna definicja studenta znajdowała się w nieobowiązującej już ustawie z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. W art. 2 ust. 1 pkt 20 tego aktu stwierdzono, że **student to osoba kształcąca się na studiach pierwszego lub drugiego stopnia albo jednolitych studiach magisterskich**. A zatem status studenta posiada się od momentu przyjęcia w poczet studentów, aż do ukończenia studiów (czyli złożenia egzaminu dyplomowego) albo skreślenia z listy studentów. Terminy te mają szczególne znaczenie w kontekście studentów podejmujących pracę i rozliczenia ich dochodu. **Studentami nie będą więc osoby kończące kursy lub inne formy kształcenia**. Nie będą nimi również osoby podejmujące studia doktoranckie.

Formy zatrudnienia

Istnieją różne możliwe formy zatrudnienia studenta. Dużo zależy od preferencji pracownika, pracodawcy oraz charakteru samej pracy. Pierwszą i podstawową formą jest zatrudnienie w oparciu o **umowę o pracę**. Na nią pracodawcy decydują się jednak bardzo rzadko, z uwagi na wysoki koszt zatrudnienia pracownika. Poza tym umowa o pracę wiąże się z pewnym katalogiem gwarancji, ustanowionym przez przepisy, jest też bardzo korzystna dla samego studenta, ale trochę mniej wygodna dla pracodawcy.

Drugą formą zatrudnienia są **umowy cywilnoprawne**. W ramach tego należałoby wymienić umowę o dzieło, umowę zlecenie, umowę agencyjną oraz kontrakt menadżerski. Wszystkie są regulowane przepisami ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.). Najczęściej wybierana jest **umowa zlecenie** z uwagi na dużą elastyczność postanowień oraz stosunkowo niski koszt.

Trzecim sposobem jest z kolei zatrudnienie w formie **wolontariatu, stażu lub praktyki**. W większości przypadków taki charakter pracy nie wiąże się jednak z żadnym wynagrodzeniem.

Z zestawienia na sąsiedniej stronie dowiesz się, jakie są najważniejsze różnice w zatrudnieniu na dwóch najpopularniejszych umów cywilnoprawnych:

Różnice między umową o dzieło a zleceniem:

	Dzieło	Zlecenie
Przedmiot umowy	Zobowiązanie do wykonania dzieła rozumianego jako osiągnięcie określonego rezultatu	Zobowiązanie do wykonywania określonych czynności
Odpowiedzialność	Przyjmujący zamówienie odpowiada za osiągnięcie bądź brak osiągnięcia rezultatu, do którego się zobowiązał, bez względu na to, czy dołożył należytej staranności przy jego wykonywaniu. Ryzyko obciąża przyjmującego zamówienie.	Zleceniobiorca odpowiada za brak należytej staranności przy wykonywaniu czynności, a nie za ich wynik. W umowie zleceniu ryzyko nieosiągnięcia rezultatu obciąża zleceniodawcę.
Pewność rezultatu	Rezultat, do którego osiągnięcia zobowiązuje się przyjmujący zamówienie, powinien być przy spełnieniu określonych warunków obiektywnie pewny.	Brak jest pewności, czy czynności, do których zobowiązał się zleceniobiorca, doprowadzą do zamierzonego rezultatu.
Powtarzalność		Wykonywanie powtarzalnych, odtwórczych czynności bądź wykonywanie tych czynności w sposób ciągły lub zespołowy jest właściwe dla umów zleceń.
Sprawdzian na istnienie wad fizycznych	W przypadku umowy o dzieło istnieje możliwość poddania umówionego rezultatu sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych.	
Oskładkowanie	Nie podlega ubezpieczeniom społecznym, przy czym wyjątek stanowią dzieła podpisane z własnym pracownikiem.	Nie wymaga zapłaty składek ZUS tylko w jednym przypadku: gdy zleceniobiorcą jest student 26 roku życia.

Tabelka opracowana na podstawie zestawienia Uniwersytetu Warszawskiego
http://orient.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/174/2016/10/zlecenie_vs_dzielo-1.jpg

Planowane zmiany

W kontekście pracujących studentów należy też wspomnieć o planowanej nowelizacji przepisów. Resort finansów zapowiedział, że realizowany jest pomysł wprowadzenia **zerowego PIT-u dla osób do 26 roku życia oraz obniżenia stawki PIT z 18 do 17 procent**. Ma to zachęcić pracodawców do zatrudniania studentów na podstawie umowy o pracę.

Czy studenci na tym zyskają? Niekoniecznie. Łączny koszt zatrudnienia takiego pracownika w oparciu o standardowy etat i tak będzie wyższy, niż w przypadku umowy zlecenia.

Dla studenta

Prawa i obowiązki studenta w pracy

W przypadku wykonywania przez studenta pracy na podstawie umowy zlecenia, teoretycznie pracodawcę nie wiąże żaden katalog praw i obowiązków. Nie obowiązują zatem kodeksowe zasady udzielania urlopu wypoczynkowego, wypłaty wynagrodzenia za okres choroby oraz ochrony przed wypowiedzeniem umowy.

Zatrudnienie w oparciu o umowę zlecenia nie może stanowić jednak nadmiernego wykorzystywania pracownika. Zatrudniony student powinien zatem sam upominać się o swoje prawa. O ile ochrona przed wypowiedzeniem jest dyskusyjna, to z pewnością należy mu się zarówno urlop, jak i możliwość otrzymania wynagrodzenia chorobowego.

W odniesieniu do zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę sytuacja jest dużo prostsza. Do podstawowych zasad należą wówczas:

- zasada równości pracowników,
- zakaz dyskryminacji w zatrudnieniu,
- prawo do godziwego wynagrodzenia,
- prawo do wypoczynku.

Szczegółowe zasady zatrudnienia pracownika reguluje bowiem ustawa z 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.), gdzie znajdziemy również wszelkie reguły związane

z wykonywaniem pracy, w tym prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy, zasady dotyczące przyznawania wynagrodzenia za pracę, czasu pracy, urlopów pracowniczych, bezpieczeństwa i higieny pracy i wiele więcej.

Dodatkowy urlop dla pracującego studenta

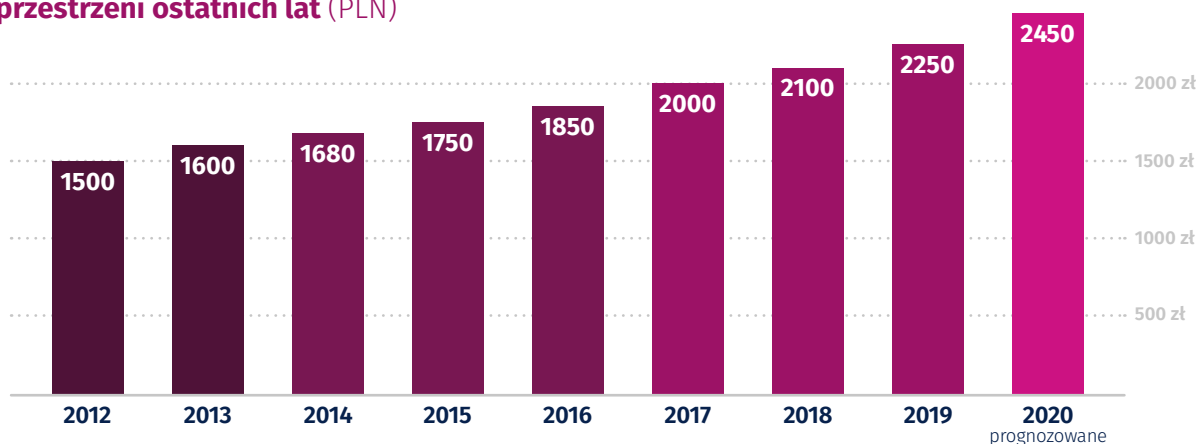
Ważnym i charakterystycznym uprawnieniem przysługującym uczącym się pracownikom, zatrudnionym na podstawie umowy o pracę jest **dodatkowy urlop**.

Po pierwsze, pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe przysługuje urlop szkoleniowy i zwolnienie z całości lub części dnia pracy, na czas potrzebny, by punktualnie dotrzeć na obowiązkowe zajęcia oraz czas ich trwania. Po drugie, przysługuje urlop szkoleniowy w wymiarze 6 dni dla pracownika przystępującego do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i 21 dni w ostatnim roku studiów – na przygotowanie pracy dyplomowej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego. Oczywiście za cały czas trwania urlopu przysługuje normalne wynagrodzenie.

Jakie jest minimalne wynagrodzenie studenta?

Pracodawca powinien trzymać się przynajmniej minimalnych stawek godzinowych, ustalanych aktami wykonawczymi, wydawanymi na podstawie przepisów ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2018 r. poz. 2177). Obecnie obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z 11 września 2018 r., zgodnie z którym od 1 stycznia 2019 r. minimal-

Minimalne wynagrodzenie za pracę na przestrzeni ostatnich lat (PLN)

ne miesięczne wynagrodzenie za pracę wynosi 2250 zł brutto (co przelicza się na wspomniane już 14,70 zł stawki godzinowej). Natomiast według wstępnej propozycji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, **wysokość minimalnego wynagrodzenia w 2020 r. może wzrosnąć do 2450 zł brutto.**

Oczywiście, jeżeli pracownik jest zatrudniony w niepełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy, wynagrodzenie ustala się w kwocie proporcjonalnej do liczby godzin pracy, przypadającej do przepracowania przez niego w danym miesiącu.

Praca studenta a otrzymywane stypendium

Niekiedy podejmowanie pracy przez studenta może pozbawić go wszelkiego rodzaju dofinansowań i stypendiów. O ile **stypendium naukowe** jest przyznawane zupełnie niezależnie od innych świadczeń, o tyle w przypadku **stypendium socjalnego**, może pojawić się pewien problem. **Warunkiem otrzymania stypendium socjalnego jest bowiem zła sytuacja materialna.**

Każdego roku określany jest próg dochodowy, którego nie można przekroczyć, jeżeli chce się ubiegać o stypendium socjalne. Z reguły kwota ta oscyluje wokół 600-700 złotych netto na osobę w gospodarstwie domowym. Jeżeli zatem student zaczyna pracować, podwyższa się osiągnąony przez niego dochód. W efekcie może się zdarzyć, że przekroczy maksymalny próg i straci prawo do otrzymywania stypendium socjalnego.

Jaki jest czas pracy studenta?

Tradycyjnie w przypadku umowy zlecenia nie obowiązują żadne reguły wyznaczające czas pracy studenta. Teoretycznie zatem student może pracować nawet 24 godziny na dobę i 7 dni w tygodniu. Uczciwy pracodawca powinien jednak stosować się do reguł, wyznaczonych przez przepisy Kodeksu pracy. Zgodnie z art. 129 § 1 ustawy **czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy**, przyjętym w okresie rozliczeniowym, nieprzekraczającym 4 miesięcy.

Powinno się też zachować przynajmniej minimalny, nieprzerwany odpoczynek dobowy, obejmujący co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku oraz minimalny, nieprzerwany odpoczynek tygodniowy, obejmujący co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku.

Dla pracodawcy

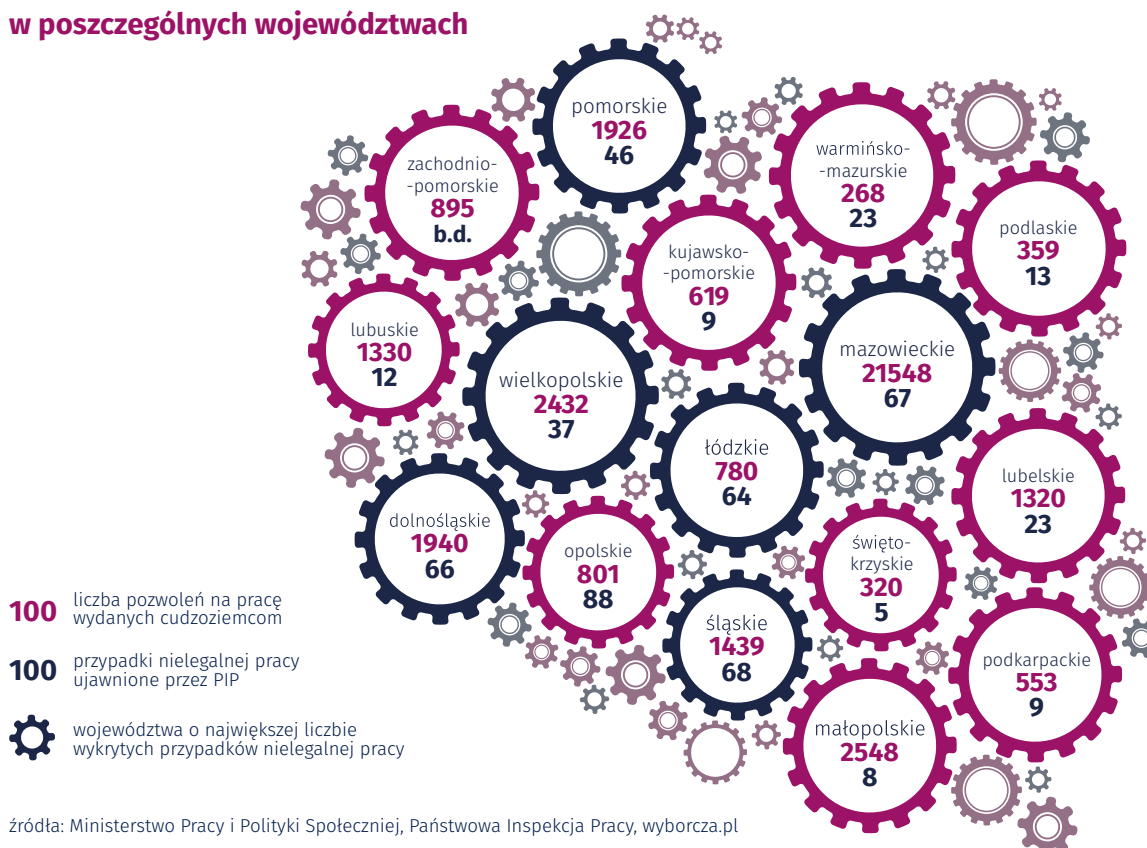
Zatrudnienie studenta a składki ZUS i zaliczka na PIT

Sposób zatrudnienia studenta wyznacza obowiązek opłacania za niego składek. Z tej powinności zwolnieni są pracodawcy, którzy zatrudniają studentów na podstawie umowy zlecenia, agencyjnej lub umowy o świadczenie usług. W przypadku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, pracodawca jest zobowiązany do opłacania wszelkiego rodzaju składek – emerytalnych, rentowych, chorobowych i wypadkowych. Natomiast bez względu na rodzaj zatrudnienia pracodawca musi uiszczać zaliczki na poczet podatku dochodowego – niezależnie od formy zatrudnienia swojego pracownika.

Jak zatrudnić studenta z zagranicy?

Problemem nurtującym wielu pracodawców jest również kwestia zatrudniania studentów z zagranicy. Jak wiadomo, polskie uniwersytety cieszą się ogromnym powodzeniem wśród obcokrajowców.

Zatrudnienie cudzoziemców w poszczególnych województwach

Studiuje u nas m.in. wielu Ukraińców, Gruzinów i Rosjan. Wielu z nich chciałoby jednocześnie podjąć legalne zatrudnienie w Polsce. Prawo to umożliwia; dopuszcza się podejmowanie pracy przez studentów-obcokrajowców bez konieczności posiadania dodatkowego pozwolenia na pracę. Można ich zatem zatrudnić dokładnie na tych samych zasadach, jak studentów polskich. Zaliczki na podatek dochodowy powinno się natomiast wpłacać do urzędu skarbowego właściwego dla miejsca zamieszkania studenta (na terytorium Polski).

Jak zakończyć współpracę ze studentem?

W przypadku umowy zlecenia, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego, dający zlecenie (pracodawca) **może wypowiedzieć umowę w każdym czasie**. Powinien on jednak uiścić przyjmującemu zlecenie (studentowi) część wynagrodzenia, odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, także naprawić szkodę. Podobna reguła dotyczy wypowiedzenia umowy przez pracownika. Oczywiście, strony mogą ustalić konkretny terminu rozwiązania umowy, ustalenie go nie blokuje jednak możliwości wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym w razie wystąpienia ważnych przyczyn. Z kolei w odniesieniu do zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę, zasady zakończenia współpracy reguluje art. 30 Kodeksu pracy. Istnieją cztery zasadnicze formy rozwiązania umowy – na mocy porozumienia stron, za wypowiedzeniem, bez wypowiedzenia, a także z upływem czasu, na który była zawarta.

A young man with light-colored hair, wearing a grey hoodie and a backpack, stands in a hallway with his arms crossed, smiling. The background is blurred, showing other people in the distance. The entire image has a warm orange tint.

Część IV

Studencie – przygotuj się!

Bez względu na to, czy student podejmuje decyzję o szukaniu pracy dorywczej, czy raczej tej na stałe, warto odpowiednio się do tego przygotować. To pozwoli mu nabrać doświadczenia w procesach rekrutacji i sprawi, że poszukiwania będą skuteczniejsze. W naszym krótkim poradniku zawarliśmy praktyczne wskazówki dla studentów wchodzących na ścieżki kariery zawodowej.

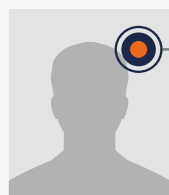
Po pierwsze: atrakcyjne CV

Odpowiednie przygotowanie CV jest bardzo ważne podczas poszukiwania pracy, nawet jeśli Twoje dotychczasowe doświadczenie jest znikome. Na co szczególnie zwrócić uwagę, jakich błędów unikać i co zawrzeć w życiorysie, aby zainteresować potencjalnego pracodawcę? Zapoznaj się z poniższymi wskazówkami i stwórz swoje pierwsze profesjonalne CV.

Jakie powinno być CV? Przede wszystkim:

- **Zwięzłe** – powinno się zmieścić na jednej stronie, zwłaszcza, jeśli nie masz wielu doświadczeń zawodowych.
- **Rzeczowe** – dokładnie czytaj oferty i dostosuj do nich swoje CV. Personalizuj aplikację: jeśli masz za sobą jednorazowe doświadczenia, a szukasz pracy na dłużej, wpisz tylko te, które będą istotne dla danego pracodawcy. Np. aplikując do pracy biurowej, wspomnij o wolontariacie przy organizacji konferencji naukowej, ale pomiń pracę jako hostessa w supermarkecie.
- **Dokładne i poprawne** – przy wymienianiu wykształcenia i stanowiska, zadbaj o poprawny zapis nazw instytucji, uczelni czy firm. Pamiętaj, by precyzyjnie określać wymiary czasowe. Dla pracodawcy to ważne, czy spędziłeś na stażu miesiąc, czy pół roku. Sprawdź kilka razy dokument przed wysyłką, poproś znajomego o przeczytanie; pozostawienie literówek lub błędów ortograficznych nie świadczy najlepiej o kandydacie.
- **Uczciwe** – nie daj się ponieść wyobraźni, bo brak umiejętności i doświadczeń łatwo zde-maskować na rozmowie kwalifikacyjnej. Nawet, jeśli wydaje Ci się, że Twoje kwalifikacje nie są zbyt wysokie, wypisz tylko te, które naprawdę posiadasz. Wielu pracodawców zapewnia szkolenia, a kłamstwo ma krótkie nogi – zwłaszcza w procesie rekrutacji.
- **Przejrzyste i czytelne** – krój pisma, odpowiednie marginesy, odstępy, nagłówki i obecność aktualnego zdjęcia tworzą ogólne wrażenie wizualne, które bywa równie ważne, jak treść CV. Dziś, w dobie ogólnodostępnych kreatorów i wzorów CV, przygotowanie dokumentu, który jest słabo czytelny lub wizualnie niechłujny świadczy o niedbałym podejściu do aplikacji.

Profesjonalnie przygotowane CV

Dane kontaktowe

Szkoły

Profil zawodowy

Wyróżnienia

Umiejętności i języki

Zdjęcie – **Aktualne, wyraźne, adekwatne do stanowiska, na które aplikujesz.**

Dane kontaktowe – **Aktualne i poprawne: e-mail, nr. telefonu, miejscowość. Ewentualnie: odnośnik do profilu na LinkedIn, strony internetowej, bloga itp.**

Szkoły – **Szkoły średnie i wyższe oraz podyplomowe. Pełne i poprawne nazwy szkół i kierunków.**

Profil zawodowy – **Warto dodać krótki opis: kim jesteś, czym się zajmujesz, jakie są Twoje osiągnięcia i cele.**

Wyróżnienia – **Możesz wyróżnić graficznie ważne dla danego pracodawcy elementy CV (stanowiska, kursy, konkretne doświadczenia).**

Umiejętności i języki – **Opisuj za pomocą uniwersalnych, międzynarodowych oznaczeń (j. angielski C1, prawo jazdy kat. B).**

Tych błędów unikaj:

- Nie umieszczaj zdjęcia sprzed kilku lat, na którym wyglądasz zupełnie inaczej, niż teraz. Unikaj też wstawiania tzw. Selfie lub swobodnych fotografii z wakacji w skąpych strojach, zwłaszcza, jeśli aplikujesz o pracę wymagającą kontaktu z klientem i powagi.
- Adresy typu buziaczek@, misia12@ czy kasiula@ brzmią infantylnie i nieprofesjonalnie. Jeśli od lat używasz tego samego maila, ale jego adres nie brzmi najlepiej, załóż nowy, choćby tylko na potrzeby rekrutacji.
- CV w nieodpowiednim formacie. Skorzystałeś ze świetnego szablonu, który zapisał się w domyślnym, nieznanym formacie? Przekonwertuj go. Jeśli pracodawca z braku odpowiedniego oprogramowania nie otworzy Twojej aplikacji, najprawdopodobniej po prostu przejdzie do kolejnej i nawet nie będziesz wiedział, dlaczego nie została rozpatrzona. Według specjalistów najlepszym i najbezpieczniejszym wyborem jest format .pdf.

- CV zbyt długie lub zbyt krótkie. Zwykle dopiero w okresie studiów zdobywamy pierwsze doświadczenia w pracy. Być może jednak prężnie działasz w kole naukowym, samorządzie, wolontariacie – warto ująć to w CV, ale pamiętaj, by być zwięzłym i wybierać to, co najważniejsze. Nie przesadź też w drugą stronę, zadbaj, aby nie zabrakło w dokumencie podstawowych elementów, które powinny się w nim znaleźć.
- Unikaj wymieniania kontrowersyjnych zagadnień w sekcji zainteresowań. Nie znasz poglądów pracodawcy na dany temat, możesz więc niechcący sobie zaszkodzić. Lepiej opisać te z Twoich hobby, które rzadko wzbudzają skrajne emocje.

Rozmowy rekrutacyjne

Pierwsze rozmowy kwalifikacyjne bywają stresujące, nawet jeśli nie aplikujesz na bardzo odpowiedzialne stanowisko. Zanim zbierzesz więcej doświadczenia w tego typu spotkaniach, dowiedz się, jak już dziś możesz się przygotować, by zrobić dobre wrażenie na pracodawcy.

Przed każdą rozmową koniecznie:

- **Zapoznaj się z informacjami na temat firmy i stanowiska.** Odwiedź stronę internetową przedsiębiorstwa, poczytaj o jego działaniach i historii. Powiąż tę wiedzę z informacjami w ofercie pracy, abyś wiedział, jakie mogą być oczekiwania na danym stanowisku. Dzięki temu wypadniesz profesjonalnie i będziesz umiał wykazać, że chcesz tej pracy i nadajesz się do niej.
- **Przypomnij sobie najważniejsze dotychczasowe doświadczenia związane z pracą** i nie tylko, w których rozwinąłeś odpowiedzialność, umiejętność organizacji czy inne cechy, które mogą być przydatne w pracy, o którą się ubiegasz. Naucz się opowiadać o swoich umiejętnościach i kwalifikacjach
- **Przygotuj schludny i profesjonalny ubiór.** W wielu miejscach pracy nie obowiązuje ścisły *dress code*, ale to, że rekruter ma na sobie sweter i dżinsy, nie znaczy, że dla Ciebie jako kandydata taki strój też będzie odpowiedni. Twoim zadaniem jest dobrze się zaprezentować, wobec czego bardziej może Ci zaszkodzić zbyt luźny strój, niż zbyt elegancki.
- **Poćwicz język obcy.** Jeśli spodziewasz się części rozmowy w języku obcym, koniecznie przećwicz to przed spotkaniem. Wymiana zdań ze znajomym i powtórzenie słówek nie zajmie Ci wiele czasu, a sprawi, że na właściwej rozmowie będziesz się czuł pewniej i wypadniesz lepiej.

- **Nie panikuj.** W razie spóźnienia lub nieprzewidzianych komplikacji, które uniemożliwiają Ci stawienie się na rozmowie w danym terminie, skontaktuj się pilnie z rekruterem. Być może uda się przełożyć spotkanie, jeśli natomiast nie zjawisz się bez uprzedzenia i wyjaśnienia, marnujesz czas pracodawcy i prawdopodobnie więcej nie rozpatrzy on Twojej kandydatury.

Na jakie pytania rekrutacyjne warto się przygotować?

Zanim stawisz się na rozmowie, w myślach odpowiedz sobie na najczęściej zadawane przez pracodawców pytania:

- 1 Dlaczego chcesz dostać właśnie tę pracę?** To bardzo częste pytanie, mimo to wielu kandydatów ma z nim problem. Umiejętna, ale niezbyt fantazyjna odpowiedź pozwoli Ci zaprezentować się jako odpowiedni kandydat na to stanowisko.
- 2 Ile chciałbyś zarabiać?** Dobrze jest mieć przygotowaną odpowiedź, bazując na średnich zarobkach na podobnych stanowiskach i własnych umiejętnościach (oceń je np. z pomocą bardziej wykwalifikowanych znajomych)
- 3 Jakie są Twoje mocne i słabe strony?** To niełatwe, a ważne pytanie, które z pozoru ma dostarczyć informacji o Twoim charakterze, ale w rzeczywistości powie przede wszystkim, jak umiesz się zaprezentować i czy potrafisz wybrnąć w przypadku trudniejszych tematów.
- 4 Czego chcesz się dowiedzieć od pracodawcy?** Zaplanuj, co na pewno chcesz wiedzieć na temat oferty, na wypadek, gdyby rekruter nie podał wszystkich potrzebnych informacji. Rozmowa jest po to, aby również kandydat miał szansę rozwiązać wszelkie wątpliwości na temat proponowanej pracy.

Jak i gdzie szukać?

Dziś pracy szukamy przede wszystkim przez Internet. Zatrudnienie można znaleźć m.in. przez portale z ogłoszeniami i serwisy społecznościowe. Jednak oferty dla osób z niewielkim doświadczeniem bywają szybko rozchwytywane i zwykle nie należą do najatrakcyjniejszych. Dlatego w poszukiwaniu ciekawego zajęcia warto wyjść poza cyberprzestrzeń.

Biura karier

Pomocą w tym zakresie służą m.in. uczelniane biura karier. To działające przy szkołach wyższych placówki, w których zarówno studenci jak i absolwenci mogą zasięgnąć informacji na temat rynku pracy. Eksperci doradzą, jak poprawnie przygotować CV, list motywacyjny, opisać swoje doświadczenie i kwalifikacje czy efektywnie zaprezentować się podczas rozmowy z pracodawcą. Podpowiedzą też, gdzie szukać ofert i jak dokonywać wyborów, które pomogą w rozwoju kariery zawodowej. Biura karier same dysponują również ofertami zatrudnienia i stażu. W Krakowie działa kilkanaście tego typu placówek; w Internecie znajdziesz **zestawienie adresów biur karier**.

Targi pracy

Zatrudnienia można również poszukiwać na targach pracy, praktyk i staży. To cykliczne imprezy odbywające się w Krakowie kilka razy do roku. Większość z nich organizowanych jest przez uczelnie (m.in. Uniwersytet Jagielloński, AGH, Politechnikę Krakowską i Uniwersytet Ekonomiczny), część przez inne instytucje, jak Urząd Pracy czy Agencja Rozwoju Miasta. Tego typu imprezy goszczą zwykle kilkudziesięciu wystawców reprezentujących co najmniej kilkanaście branż (przykładowo podczas tegorocznej „Majówki z pracą” było ich 80). Targi umożliwiają bezpośredni kontakt z rekruterami i doradcami zawodowymi, skorzystanie z ofert pracy oraz uczestnictwo w bezpłatnych warsztatach. Ci z kandydatów, którzy zaprezentują się najlepiej, mają szansę na zdobycie stażu lub zatrudnienia. Zobacz **kalendariusz targów pracy z ostatnich lat**.

Warto wiedzieć – dodatkowe informacje

Sytuacja kryzysowa i ogólne wsparcie

Godzenie pracy ze studiami bywa ciężkie. Gdy doskwiera nadmiar obowiązków, a sprawy nie układają się po naszej myśli, łatwo o spadek nastroju. W tej sytuacji pomocne mogą okazać się rozmaite grupy wsparcia. W marcu 2019 r. w Collegium Śniadeckiego rozpoczął działalność Studencki Ośrodek Wsparcia i Adaptacji (SOWA). Placówka oferuje pomoc młodym osobom borykającym się z problemami psychologicznymi. Specjaliści przyjmują codziennie od 10 do 18 w dni robocze i od 10 do 14 w weekendy. Telefon interwencyjny działa całodobowo. Również przez „okrągłą” dobę można dzwonić na numer Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który udziela pomocy w poważniejszych przypadkach. Pomoc oferują również niektóre duszpasterstwa i parafie przy wsparciu specjalistów, np. Parafia Pana Jezusa Dobrego Pasterza.

KOMENTARZ EKSPERTA

Krzysztof Gibek – KontoStudenta.pl

Jak utrzymać się podczas studiów?

Studentom, którzy nie są zadowoleni ze swoich zarobków, powinni przede wszystkim myśleć w nieco szerszej perspektywie i postawić na budowanie doświadczenia w zawodzie zgodnym z kierunkiem kształcenia. W przyszłości znacznie bardziej zaprocentuje na przykład odbycie słabo płatnego stażu w agencji reklamowej (w przypadku humanistów), niż nieco lepiej płatna praca w call center. Nie dość, że osobom z takim doświadczeniem łatwiej znaleźć pracę (bogatsze CV), to można liczyć na znacznie wyższe zarobki po studiach.

Oczywiście największy problem pojawia się w sytuacji, gdy student skazany jest sam na sobie w kwestii swojego utrzymania – w takim wypadku trudno doceniać praktyki lub staże, które nie przynoszą pieniędzy na pokrycie podstawowych wydatków. Nie jest to jednak sytuacja bez wyjścia, ale wymaga większej kreatywności. Zarabianie i zdobywanie doświadczenia na studiach można połączyć.

Jednym ze sposobów jest wykonywanie lepiej płatnej (ale mało przyszłościowej) pracy podczas roku akademickiego i poświęcenie części wakacji na **staże i praktyki zawodowe** – najlepiej już od drugiego bądź trzeciego roku akademickiego. To pozwoli na zdobycie cennego doświadczenia i dobrej pozycji startowej na rynku pracy po zakończeniu studiów.

Drugą możliwością są **wakacyjne wyjazdy zarobkowe** do krajów Europy Zachodniej, gdzie pensje są ciągle nieporównanie wyższe niż w Polsce. Dzięki zbudowaniu poduszki finansowej na znaczną część roku akademickiego, resztę czasu można poświęcić na naukę i odbywanie praktyk zawodowych w firmach, których profil działalności odpowiada kierunkowi studiów.

Wreszcie bardzo dobrym rozwiązaniem problemu samodzielnego utrzymywania się podczas studiów jest wzięcie **kredytu studenckiego**, który nie jest produktem komercyjnym, a formą wsparcia edukacyjnego. Jego zaletą jest to, że jest dotowany przez państwo, które pokrywa część odsetek. Również spłata kredytu studenckiego została zaplanowana tak, by każdy młody człowiek mógł sobie z nią poradzić: zwrot pożyczonych pieniędzy rozpoczyna się dwa lata po skończeniu studiów, a okres spłaty jest dwa razy dłuższy niż czas pobierania kredytu.

Wybór lekarza

W ferworze pracy i nauki nie należy zapominać o zdrowiu. Studentom spoza Krakowa powinni jak najszybciej wybrać dla siebie lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. W tym celu wystarczy wypełnić deklarację dostępną w przychodni lub na stronie internetowej NFZ. Lekarza można zmieniać maksymalnie trzy razy do roku. Po przekroczeniu tego limitu obowiązuje opłata w wysokości 80 zł.

By móc korzystać z opieki zdrowotnej w ramach NFZ, student powinien posiadać własne ubezpieczenie lub zostać do niego zgłoszonym, np. przez uczelnię lub rodzica (ew. dziadków). Jako członek rodziny student może być ubezpieczony do 26. roku życia.

Lekarze specjaliści, do których można zgłosić się bez skierowania:

- ginekolog i położnik,
- dentysta,
- wenerolog,
- onkolog,
- psychiatra,
- poradnia dla osób chorych na gruźlicę,
- poradnia dla osób zakażonych wirusem HIV,
- poradnia dla osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających i substancji psychotropowych (w zakresie leczenia odwykowego).

Czym poruszać się po mieście?

Po przeprowadzce do nowego miasta, warto również wiedzieć, jak się po nim poruszać – i ile to kosztuje. NDla zmotoryzowanych, którzy nie mają własnego auta w Krakowie, ciekawą opcją jest **Traficar** – samochód na minuty (koszt 1 min. jazdy to 0,50 zł, postój – 0,10 zł). W Krakowie sprawnie działa też **komunikacja miejska**. W dodatku ma całkiem przystępną taryfę ulgową. Za „miesięczny” na całą sieć studenci zapłacą 53 zł (34,5 zł w przypadku osób posiadających zameldowanie w Krakowie). Wprawdzie w Krakowie „wszędzie jest blisko”, jednak do niektórych miejsc trzeba dojeżdżać. Przykładowo, Kampus UJ położony jest w dzielnicy oddalonej od centrum o ponad 5 km. Alternatywą – niestety droższą – dla autobusów i tramwajów są **rowery miejskie i hulajnogi elektryczne**. Abonament na te pierwsze kosztuje od 20 zł miesięcznie (przy 60 min. jazdy dziennie). Z kolei te ostatnie kosztują 49 gr za minutę.

Partnerzy projektu

whitepress®

Holding1

Patroni medialni i honorowi

Aplikuj.pl

Portal Aplikuj.pl łączy pracowników i pracodawców z całej Polski, publikuje oferty pracy, porady dla kandydatów i wskazówki dotyczące rekrutacji. Jest także inicjatorem projektów aktywizujących środowiska studenckie, absolwenckie i pracownicze, które organizuje we współpracy z uczelniami, mediami oraz podmiotami rynku pracy (np. Plebiscyt Absolwent XXI wieku, Badanie jakości rekrutacji).